

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2:50, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 13.

V Ptuj v nedeljo dne 30. marca 1913.

XIV. letnik.

Vojne zmešnjave.

Zadnji boji so zapričeli. — Adrianopol od Bulgarov zavzet. — Pogajanja za mir. — Velevlasti in Skutari. — Črnogorci odnehavajo.

Zadnji akt v žaloigri umirajoče evropske Turčije se je začel. Bulgari so zavzeli trdnjavo Adrianopol, ki se je več kot 5 mesecev z izredno hrabrostjo pod poveljstvom junškega Šukri-paše držala. Lakota in pomanjkanje streliva so postajali vedno občutnejši. In tako so pripravili Bulgari zadnji naskok. Po urnem grozovitem obstreljevanju trdnjave nase jim je končno posrečilo, prekoračiti razstreljeno zidovje. Turki so medtem pričeli smodnišnice in municijska skladišča v zrak spuščati. V plamenih poslopij, pod gromenjem topov in eksplozij in sredi 6000 ubitih, razmesarjenih vojakov se je končno pokazala bela zastava. Lunaški boj za Adrianopol je končan.

S tem pa je tudi vsak pravi vzrok nadaljnjega prelivanja krvi izginil. Ob Tšataldži se vršijo sicer še manjši in večji boji, ki pa ne morejo zadržati. Za Turčijo velja zdaj le eno: sprejeti takoj ponudbe velevlasti in skleniti mir. To se bode brzokone tudi prav v kratkem zgodilo.

Karse tiče albanskega vprašanja, ki dela velevlastim toliko preglavic, doseglo se je tudi nekako izboljšanje napetosti. Bajje je Avstrija sprejela na rusko željo srednjega pot, po kateri se odstopi mesto Djakovo Srbov, mesto Skutari pa ostane na vsak način novi Albaniji. Treba bode v tem oziru še celo vrsto manjših vprašanj rešiti, ali v splošnem je položaj vsekakor jasnejši in priaznejši.

Zadnjih hipoma nastala napetost med našo monarhijo in pritljikavo Črnogoro je tudi izgubila svojo ostrino. Črnogorci so res kršili na zverinasti način mednarodno pravo. Umorili so patra Paliča, obstreljevali avstrijska poslopja v Skutari, spreobračali katoličane z nožem na glavo, zatirali trgovinske avstrijski parnik itd. Na prvotno avstrijsko zahtevo za pojasnitev in zadostno rešitev bil je prisiljen Nikita še jako predrzen. Ali ko je Avstrija pokazala, da se v tem oziru ne pusti šaliti, je Nikita prav hitro od klop zlezal. „Dovolil“ je, da se vrne natančne preiskave in da se bode krive morilce najstrožje kaznovalo. Zdaj se mora toponudba in na uspeh teh preiskav čakati. Črnogorci pa so zdaj precej jasno izjavili, da Avstrija ni Turčija in da ima tudi ona potrpeljivost svoje meje. Sicer pa stojijo v vseh vseh velevlasti na stališču, da bode Skutari k novi Albaniji. Črnogorci in Srbi so tudi že obstreljevanje trdnjave ustavili.

Vse to seveda še ni dokaz, da ne pride do kakšnih novih nasprotij in preprirov, kakor so se v zadnjih mesecih tolikokrat kar hipoma pojavili. Vsi oblaki na političnem ob-

zorju še niso razpršeni in treba je še vedno stražiti — za čast in vpliv naše Avstrije!

Mučeniška smrt katoliškega duhovnika.

V zadnji številki že smo poročali, na kako zverinski in krvoločni način so divjali Srbi ter Črnogorci v Albaniji, zlasti pa v Djakovi. V tem mestu so tudi na naravnost neverjetni način umorili katoliškega duhovnika, frančiškana patra Paliča. Znano je, da hočejo srbsko-črnogorski morilci vse pokončati, kar je katoliškega! To dokazuje slučaj mučeniške smrti katoliškega duhovnika Paliča v Djakovi, ki se je glasom poženih vesti tako le izvršila:

Umorjeni duhovnik je pater Angelus Palič; znan je bil v frančiškanskem redu kot versto trdni, požrtvovalni in dobri „brat“, katerega je albansko prebivalstvo iskreno spoštovalo. Duhovnik Palič bil je 43 let star. Pridobil si je izredno mnogo zaslug za katoliške v Albaniji. Dne 7. marca t. l. zbrala se je v Djakovi in okolici srbsko-črnogorska soldateska pod vodstvom srbskih pravoslavnihih popov, da prisilijo prebivalstvo k prestopu iz katoliške v srbsko vero. Okroglo 300 oseb, moških, ženskih in otrok, med njimi tudi patra Paliča, se je s štriki zvezalo; grozilo se jim je s smrtjo in zahtevalo od njih, da prestopijo. Eden srbskih popov pokazal je na vojake, ki so stali s puškami pripravljeni, in je dejal: „Ali podpišete, da ste iz katoliške v našo edino pravo vero prestopili, ali pa ti vojaki bodejo vaše duše v pekel poslali!“ Nato so vjeti ljudje podpisali polo, na kateri je bil napisan prestop v srbsko vero. Kot zadnji prišel je pater Palič na vrsto. In on je bil edini, ki je imel toliko moči, da je mirno izjavil, da svoje katoliške vere ne zapusti. Prisilno prestopili katoliki so ga s solzami prosili, da naj tudi prestopi, ker so želeli, da si na ta način življenje reši. A na trikratno vprašanje je pater Palič trikrat izjavil, da ne izda katoliške vere. In zdaj se je zgodil tako grozni prizor, kakor bi ga ne bilo verovati v 20. stoletju in v Evropi. Na migljaj srbskega popa padli so vojaki čez frančiškana Paliča, mu strgali duhovniško obleko od trupla in pričeli s kopiti pušk po njem udrihati. Takoj je bilo patru Paliču nekaj kosti in reber zlomljenih in nesrečnež je padel na tla. Zdaj so srbski duhovniki še enkrat vprašali teško ranjenega patra, je-li hoče zdaj prestopiti. In zopet je zmajal glavo ter mirno rekel: „Ne, jaz ne zapustim

vere in ne prelomim svoje obljube!“ Iz novega so pričeli vojaki s kopiti pušk po njem udrihati. Končno mu je eden vojakov z bajonetom presunil prsa in pljuča, tako da je bil ta vzorni katoliški duhovnik od svojega življenja in trpljenja rešen. —

Tako so se katoličani v Djakovi „posrbili“... Mi nismo poklicani, zavzemati se za duhovništvo. To je v prvi vrsti stvar duhovniškega časopisja! Ali vsak pošteni mož se mora klanjati patru Paliču, ki je storil raje mučeniško smrt, nego da bi svojo katoliško vero zatajil. Ta duhovnik bil je junak in prelil je kakor Kristus na križu svojo srčno kri za katoliško vero... Čudno, več kot čudno je, da slovenski klerikalni listi, ki bi vendar nikdar ne smeli pozabiti svojega katoličanstva, vsega tega ne vidijo. Ako bi Turki le enega srbskega roparja obesili, prinašali bi slovensko-klerikalni listi cele vodne članke. Za mučeniško smrt svojega sobrata, katoliškega duhovnika, pa se ne brigajo mnogo...

Za Srbe in Črnogorce, za vse-slovensko sanjarijo, je slovenskim klerikalcem stokrat več, nego za Avstrijo in katoliško vero! Nas imenujejo „brezverce“, ako le kakšnega politikojočega kaplana za ušesa primemo. Nam pravijo, da smo „pruski hlapci“, ako priporočamo nemški poduk v šoli. Sami pa vpijejo „živio Srbija“, kadar brusijo Srbi svoj meč proti Avstriji. Sami se potegujejo za Srbe, kadar ubijajo in morijo ti divjaki katoliške kmete in duhovnike... Katoliška vera bi pač že davno na vislicah in pod srbskimi bajonetmi izdihnila, ako bi jo varovala slovenska duhovščina. Kajti ta slovenska duhovščina pozna le eno vero: boj proti naprednjakom in Nemcem!

Ali vkljub slovenski duhovščini ne prodajo slovensko ljudstvo svoje zvestobe do Avstrije in svoje ljubezni do katoliške vere. Ljudstvo bode sodilo srbofilske izdajalce!

Steckenpferd milo lilijino mleko

vedno kakor doslej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsakodnevna priznanjevalna pisma, à 80 h povsod v zalogi.

Dopisi.

Pohorje. (O občinskih volitvah Gorakakor smo že poročali, dragi nam „Smi lastno smo jim dali! No, danes pa drobnosti udaril, volitvah, katere so tako hudo razburava na tla pohorsko kri. Seveda, pri nas „Štajer mu ta ni je ostala lepo rdeča, a v taboru onih, stolice gmanjske že imeli lepo razdeljeaki Pavel je bila črna kakor tinta in naposled se ga so iz tudi žolca precej primešalo. Ja, ja, mačk: smata, je že taka! Kako se je sloviti g. Babeli pri

danes kaplan tam doli na hrvaški meji, za naše volitve potegoval in brigal, smo itak že poročali. Pa so tudi bili drugi, katere je naša volitva neznansko elektrizirala. Hoški župan Ver-nik-Stolz je tudi kaj mило glasove poprosil, a dobil jih nič ni. Njegova tašča na Rogozi ima tudi volilno pravico. Glej ga, glej ga! Ker si sam ni prav upal oblastilo si izprostiti, je poslal svojo mamico doli na dom, da bi izfehtala po-oblastilo. „Veste mati, kaj drugega veselja moj Tonček od Vas tako nima, pa mu naredite vsaj to-le eno in edino veselje, da mu izročite po-oblastilo, ker tako neznansko hrepeni po njem. No, mamica draga, prosim, prosim dajte mu jo!“ Tako je dejala mamica Stolzeva, in — mama je podpisala. Hajd zdaj pa le na noge, tota-le štimica bo rešila ves svet. Pa ni! Oh joj, oh joj, veselje, edino veselje, je splavalo po vodici in se je tam onkraj Rogoze zgubilo po travi in gnojilo zemljico. Tudi dobro! Zdaj je pa še en junak Pohorski, g. Jakec Lobnik po domače Novak, ki se je že čutil rihtarja na Pohorju. In da mu ja ne zmuzne rihtarski prestolek, je toti možakec vso noč pred volitvijo z la-ternico po Pohorju šental od volilca do volilca štime nabirat. Imel je velik ceker v levi rokici, ter je štime tam le notri nabasal. Ker je pa v svoji naglici večkrat se nad koreninami spod-drknil, je pa nekaj nabranih štim iz svojega cekera iztrosil. Oh joj, oh joj, in glih te-le zgubljene štimice so fale na dan imenitne volitve. Joy, joj, joj, ti nezgoda in nesrečna zguba ti! Torej tudi tukaj pomagalo nič ni! „Stajerc“ dragi, sedaj pa poslušaj, in da se ne začudiš in vstraiš preveč! Gospoda učitelja iz Reke, nad-učitelj oče in učitelj sin, Mejovšeka sta tudi bila pri volitvi. Ker je pa bil dan volitve šolski dan, sta tota gospodeka v vzajemstvu z gos-podom katehetom uredila šolsko spoved, da je po-tem bil prosti dan in da sta lahko prišla tudi na volišče. No, pri vsem tem bi ne bilo nič dalje čuditi ali huditi se, pa le ena je zlo „merk-würdig“! Gospoda Mejovšeka sta radikalna libe-ralca, pa v tem slučaju sta svoj liberalizem ta-koj vteknila v mišjo luknjico in sta volila s — klerikalci. No, no, se ja vè, kam pes taco moli. Pa pomagalo tudi nič ni, so propali, so propali! Vidi se pa, kako hitro liberalce farbo zmenja, če se gre za prvaško stranko. Oj ti konsekvenci ti! V nedeljo bomo rihtarja volili. Kdor bo, tisti bo, pa eno vemo, g. Jaka Lobnik, tisti ne bo. Glej, dragi naš „Stajerc“, mi Pohorci smo in ostanemo korenjaki in zvesti prijatelji tvoji. Ali nisi ponosen na nas? Juhu!

Iz južne Dalmacije. (Velika nesreča.)
Velika nesreča je zgodila na 10. marca 1913 o pol 1 uri popoldne na Veršniku pri Risani v južni Dalmaciji, tam kjer se nova festunga (for-tica) stavi. Tam je stala pod velikim skalnatim hribom ena iz kamenja sezidana vojaška baraka za artiljerijo. Na to barako se je tisti skalnati hrib otrgal in je padel na barako, tako da je celo barako zrušil. 7 vojakov v tisti baraki je bilo ubitih in 5 težko ranjenih se je rešilo. Ta skalnata peč je tako velika, da so jo morali z dinamitom narazen streljati, da so dobili ubite vojake vun. V tej baraki je bilo 60 vojakov ar-tiljeristov, ki so v nje stanovali. Ravno med tem časom se je enemu vojaškemu automobilistu med potom blizo tej barake neka nesreča zgo-dila, ki je za festungo traverze peljal, in je iz-te barake 40 vojakov zaklical, da so mu šli pomagat automobil vzdignit; nekaj jih je pa bilo tam pri festungi na delu. Ako bi vseh 60 vojakov v baraki bilo, tak bi vsi lahko tam smrt storili. — Na Veliko soboto ob 3. uri popoldan je bil za te nesrečneže veliki pogreb

v Risano, tak da še takega ni bilo, z vojaško godbo. Mnogo in mnogo ljudi se je udeležilo tega pogreba, veliko oficirjev, vojakov in orož-niki, ki tam na granici stražijo za našo domo-vino, so spremili k zadnjemu počitku svoje ka-merade na katoliško pokopališče v Risano. Tam naj v miru počivajo in lahka zemljica naj jim bo! Žalostne velikonočne praznike obhaja vo-jništvo tukaj v tem kraju, ker vsi žalujejo za te mlade fante, ki so že svoja tri leta v jeseni odslužili in so morali zaradi nemira nadalje slu-žiti; bilo je tudi nekaj rezervistov zraven in vsi so bili iz Ogrskega doma. Bodite toraj pri-pravljeni, ker ne veste, kje vas smrt čaka! Čast za domovino umrlim vojakom!

Od črnogorske in bozniške granice. Več vojakov iz granice, ki varujejo našo domovino, nam piše, kako žalostna in težavna je služba. Povsod je veliko snega in hudi veter (bora), da vsega človeka skozi prepriha. Vbogi vojaki in orožniki morajo tam patrolirati. Marsikateri vo-jak in orožnik si bode tamkaj bolezen pridobil, katera se bode šele pozneje pojavila. Veliko je starih rezervistov tukaj, ki so že bili leta 1908 v Dalmaciji in v Bozniji in pravijo, da oni, ki so v Bozniji bili takrat, so vsaj dobili en spomin; medalje se jim je namreč podelilo. Drugi pa, kateri so ravno tisto službo delali kakor oni, pa niso dobili ničesar. Upamo toraj za letos, ki smo že drugokrat na granicah in stražimo našo domovino, da se nam vsaj letos podeli en spomin, da bo vsak vojak lahko rekel: „To sem dobil za spomin, ko sta se čr-nogorski kralj in pa Turk vojskovala in mi smo stražili našo domovino.“ Tudi marsikateri človek bi si rad ta spomin pogledal in bi tudi rekel: No, ti si vsaj nekaj spisal po sveti in nekaj storil za našo domovino!

0 „umirajoči Turčiji.“

Francozi so kot ruski zavezniki strastni prijatelji balkanskih narodov in vsled tega so-vražniki Turčije. Ali eden najznamenitejših fran-coskih pisateljev, mornarski oficir Pierre Loti se ne more odpovedati pravičnosti. Brez ozira na stranko in politično mnenje napisal je Pierre Loti velezanimivo knjigo „Turquie agonisante“ („Umirajoča Turčija“). Da bo-dejo naši čitatelji izpoznali, kako sodijo pošteni Francozi o balkanskih narodih in njih vladarjih, hočemo par odstavkov iz te knjige ponatisniti. Knjiga nosi na prvi strani fotografično sliko turškega oficirja, kateremu so Bulgari ušesa, nos in ustnice odrezali; kakor živa mrtvaška glava gleda ta nesrečnež na nas... Pierre Loti piše: „Tu stojijo ti štirje balkan-ski kralji za krvavo fronto pripravljeni v imenu Krista grozno klaunje zopet pričeti. Najglasneje agira bulgarski Ferdinand z našim svetim znamenjem kri-žem. Kakor da bi z njim na veliki boben zbija-jal in neumneže skupaj bobnal. Mi poznamo njegov roparski ptici podobni obraz z malimi tapirjevimi očmi, mi poznamo vso prete-klost tega ošabnega in brezsrčnega Koburžana. Pastil je svojo svakinjo, nesrečno Luizo Koburško, pet let za-preti (uganite zakaj?); pripravil je svoji isto-tako nesrečni soprogi Mariji Luizi iz Parne pravo mučenišтво in njena otožna senca bi zamogla marsikaj povedati... Vkljub temu, da je ošaben in brezsrčen, sedel je ven-dar v smrtnem strahu na svojem pritlikavem tronu in je naročil Stambulovu, da naj spravi vse mu neprijetne osebe na stran. Stambulov je to izvršil, dokler ni

tudi njega ravno ob pravem času tajna izre-ka: Tsa morilca ugonobila. — Za Ferdinandom vavih, na gausni obraz in izsesano postavo Petri niso mo ragorgeviča, ki je prišel po groz Tako piše umoru kralja Aleksandra in do skr gove soproge na srbski tron. Od ski pis vemo tudi, da je oče nezrelega zlo- te knjig ca, ki je že kot mladenič napram uslu- njna balka svoj morilčev nagon vadil. Potem eh bol kraljiček črnogorski. To je jako ki gledajo tični človek. Imel je krasno idejo, da je jri, Srbi in posredno pred izjavo vojne kazali, da imenom svojega sina borzni četek kultu dikat na špekulacijo a la ba diči ne de ustanovil in en dan pred iz- hom vojneli likvidiral... To je trojica kot varuhinja vere Jezusa Kris Zobna k Čisto zadaj, napol skrit, pojavlja se še g kralj, kakor da bi se sramoval KA hati v tej družbi.“ — Tako piše coz Loti o balkanskih kraljih, pred k rimise valjajo naši slovenski diteljina trebuhu. Omenimo še ima tudi črnogorski Nikita ne to umorov na vesti, kakor smo to leti v našem listu dokazali.

Loti piše nadalje: „Zakaj ti slov še hujski „križarski vitezi“ časopisje tako hudo zati — zara Da svet ne izvè, kako zverinsko nedemo stva govalci s premaganimi ravnanji“ se n lzvedeli smo, da so zavezniki skozdke poteg dni v Saloniku morili in nepopijkskače in grozodejstva izvršili. Legio tane. Nas vojakov in oficirjev se je vjelo; zadnje im samim pač zopet izpustilo, ali mnogokrat se jine. To je preje nos, ustnice, trepalnice inec“ prav s škarjami odrezalo. Neki diplomat Črno, o katerega resnicoljubnosti ni dvomiti, lali in pisal: „Turke morijo! Njih ranjenalci m na grozni način trpinči. Turška žedavosp žrtev teh nečloveških pobalinov. Povsod črnogorci n stanujejo Turki, se mori in pleni in plali kat vpepelijo hiše. Kdo izvršuje ta grozodejstva našim Tolpe onih divjih vojakov, kdol tudi se v Makedoniji deset let v zap. Vendar t nem umoru vadile. To se zguma pa na imenu civilizacije, pravičnarsko“ la in svobode! Sramota za Evropo, da pa več z mirno to klanje ljudi! Kralj Ferdinand zlogoe za besedo o „križarski vojni“, da bi pregnal atoliš iz Evrope. Ako se mu to posreči, vrgle sač le „kše dejo njegove čete morilcev na grab obne prebivalstvo in bodejo tam ravno atoliškega krvi prelike, kakor l. 1907“... ki vodilni

O porazih Turkov piše Loti: „Tusaj za na se kot pravi junaki zgrudili. Ne samo ik „Slo se morali braniti proti kratkemu napadu andir rih držav, imeli so se boriti še proti hneč“ mo sovrážniku: stradali so, niso imeli ne glejte, liva ne organizacije. njih armada je bila hrvaška slaba in razrušena. Veliki mraz zimskih me tako in grozni glad s tako stoičnim mirom preažes bič. ne bi znal noben drug vojak na svetust“ zop turški. Tam, kjer bi pod sličnimi razvprašamo, drugi vojak ropal in moril, izkazal se je lašli svoje kot poštenjak. Resnico teh dejsta vedel bode svet dovolj hitro!“

O jugoslovanski bahavosti in širokous piše Loti tako-le: „Kje tiči pravzapr mnogo hvalisana bulgarska hrabrost? Da s organizirano, večinoma iz neizvezbanih tov obstoječo, od dogodkov presenečeno armado pri Lüle-Burgasu in Corlu po hudi jih in težkih izgubah premagali? In pre zato, ker turški vojaki tri dni niso ničesar j Nikdar ni bila lastna hvala in nedostojnos garov večja kakor zdaj! Izjavili so breza

Delo in zabava

meta nikdar toliko utruditi, da ne bi iz krepkega, tuhent, 180 cm časa za pobožnost, za zbiranje in ne- vsaka 80 cm trajam in svojega zdravja. Na vzdržanje zdravja danne 24 k žve v interesu svoje družine in svojih blašine 3 prej frankih dolžnosti vedno misliti. Kolikor vemo dopada usnje, ni ravno posebno težko, vzdržati se zdravega, ako se ima pri vseh nastopiv- indispozicijah vedno takoj tako dobro do- če sredstvo pri roki, kakor je to Fellerjev

hripavosti, influenci, zaslinjenju, praskanju v vratu izkazal se je in odpravi kašelj, raztopi sline ter vpliva proti kataru. Tudi pri drugih bolečinah je zanesljiv pomočnik. Gospod Matija Polsterer, Grubbach-Scharenstein, piše o tem: „Glavobol, gihit in bodenje v strani in tudi druge bolezni, skratka vse trpljenje konča, ako se rabi „Elsafluid.“ Ako ti je slabo za bruhati, ako vsled hripavosti komaj govoriš, odpraviš vse to hitro, ako imaš „Elsafluid“ pri roki: „To ni samo lepo povedano tamveč kakor smo se pre-

naši čitatelji vedno pripravljen, ker stane dar 12 steklenic samo 5 kron franko. Tudi naš prebavni aparat, naš želod- črevesje moramo vedno zdravega obdržati tu koristijo pri pomanjkanju apetita, pa (Sodbrennen), zapiranj, bruhanju in nape Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice“ „Elsa-kroglice“ dobro. 6 škatlic stane s krone franko in se jih dobi pristne ravno kakor fluid le od apotekarja E. V. Feller bica Elsaflatz šte. 241 (Hrvatsko). Pri-